

VŠEHRD

LIST SPOLKU ČESKÝCH PŘÁVNÍKŮ VŠEHRD V PRAZE

Mezinárodní právo na naší fakultě.

L. V.

(Dokončení.)

Macešsky chovala se vídeňská vláda k této disciplině skoro na všech rakouských universitách. Na mezinárodní právo hledělo se nejvýše jako na obor, jímž je nutno se zabývatí úzkému hloučku šlechticů-diplomatů. Bylo přehlíženo, zejména když již před válkou nechybělo hlasů, že ztrácí pomalu, ale jistě raison d'être. Světová válka ukázala jeho slabiny v pravém světle. Denně skoro přinášely žurnály nové a nové případy jeho porušování, ale denně jsme také poznávali zoufalé skoro pokusy nějaké vlády obviněné z porušení mezinárodního práva, hájit a uhájit se proti této výtce.

Dnes je nesporno, že mezinárodní právo jde vstříc velikému rozkvětu. Dnes je již jisto, že lidstvo tíhne k vyšší organizaci nadstátní, dnešní zřízení vnitrostátní je mu již těsné. Svaz národů je o to pokusem. Kdežto dříve za éry tajné diplomacie širší veřejnost vědecká neměla skoro zájmu pro tuto disciplinu. Dnes je tomu jinak. A jestli je někde třeba důkladných znalostí mezinárodního práva, pak je tomu v první řadě jistě u nás. Dnes již nejsme národem porobeným o jehož osudech rozhodovalo se ve Vídni. Dnes máme svobodu, ale s ní i také zodpovědnost. Bude v první řadě úkolem českých právníků, aby z našeho státu učinili platného činitele v mezinárodní společnosti národů.

My jsme šťastni, že představitelem mezinárodního práva na naší fakultě je muž nesporně nejlepších vědeckých kvalit, od něhož česká věda doufá, že získá ještě mnoho. Obtže s nimiž vědecká práce v tomto oboru byla dosud spojena byly veliké. Stačí, řeknu-li, že na prstech lze spočítati díla z práva mezinárodního v knihovně universitní, o seminární ani nemluvíme. Dnes tyto nedostatky se rychle nahrazují. Příčiněním prof. Hobzy řenovala vláda větší peníz na zakoupení nejnnutnějších děl, hodlajíc v létech příštích rovněž poskytnouti pomoc. A tak snáze bude prof. Hobzovi konati i seminář práva mezinárodního. Na

našich právnících bude, aby využili všemožně této příležitosti a ozbrojení jsouce nutnou znalostí světových jazyků, věnovali všechny své schopnosti právu mezinárodnímu. Tím prospějí nejen vědě, ale i vlasti!

Popularisujme právo!

Rud. Franzl.

„Právo“ nepožívá ve veřejnosti dobrého zvuku. Nehledíc k těm, kdož mají proč se práva obávat, většina představuje si pod tímto výrazem buď sofistickou hříčku pojmů, vymyšlenou ve prospěch advokátů, buď spoustu suchých, nezáživných paragrafů. „Paragraf“ — toť ztělesnění této idiosynkratické básně, právník v očích laika je kožený, fádni člověk, který si potrpí, aby všecko pěkné rozškatulkoval, vyabstrahoval, aby všechno na puntík klapalo a který milerád obětuje obsah své formalistické libůstce, jen když jeho pracně zbudovaný system klassifikací nedozná újmy. U nás bylo toto nazírání na právo podporováno do nedávna ještě politickými poměry; právo jako prostředek společenského pořádku vycházelo z rukou státu, který nám přiznával nepatrnou účast na vládě, který nás z ní dokonce vylučoval; právo bylo jedním z těch pout, která nás už jménem spojovala s nenáviděným celkem „zemí na říšské radě zastoupených“, do nichž jsme byli násilím vklíněni. Z těch důvodů zůstávala znalost práva omezována na pouhé odborníky a z těch důvodů jsme ani mnoho nestáli o zavedení právního vyučování do škol středních, odborných a do širších vrstev vůbec. Že ze samotných řad právníckých nedál se vážný pokus prolomit mrazivý odpor, kterým se veřejnost ohradila, není třeba vysvětlovati ani tak „stavovskou politikou“ jako touto neúčastí širších vrstev ke každému podobnému náběhu.

Za těchto okolností jsme přešli přes 28. říjen 1918. Z národa ovládaného, odvyklého sebesprávě, stali jsme se opět národem samostatným. Z národa monarchického národem republikánským. A podle jednomyslného názoru za podmínek málo vhodných pro položení zdravých základů samostatnosti. Vedle hospodářských otrěsů válečných je to mravní ochablost kterou nám stát rakouský zůstavil. Stát ji sám šířil, nedbaje vlastních předpisů. Stačí jen uvést, jak dbalo Rakousko maximálních cen. Vydalo je, ale samo platilo za potřeby pro armády ceny mnohem vyšší. Při tom klamalo samo sebe tím, že v knihách účtovalo ceny předepsané. Schodek odnesli vojáci, jejichž požitky byly o příslušnou kvotu menší. To je jistě úpadek autority státu, který jako nejvyšší instituce právní nedovede uplatnit svou vůli. Nám tento úpadek Rakouska prospěl, ale je jistě nesporno, že něčeho podobného nemůžeme potřebovati v domácnosti vlastní. Potřebujeme hluboké vědomí právní v celém národě, ve všech vrstvách,